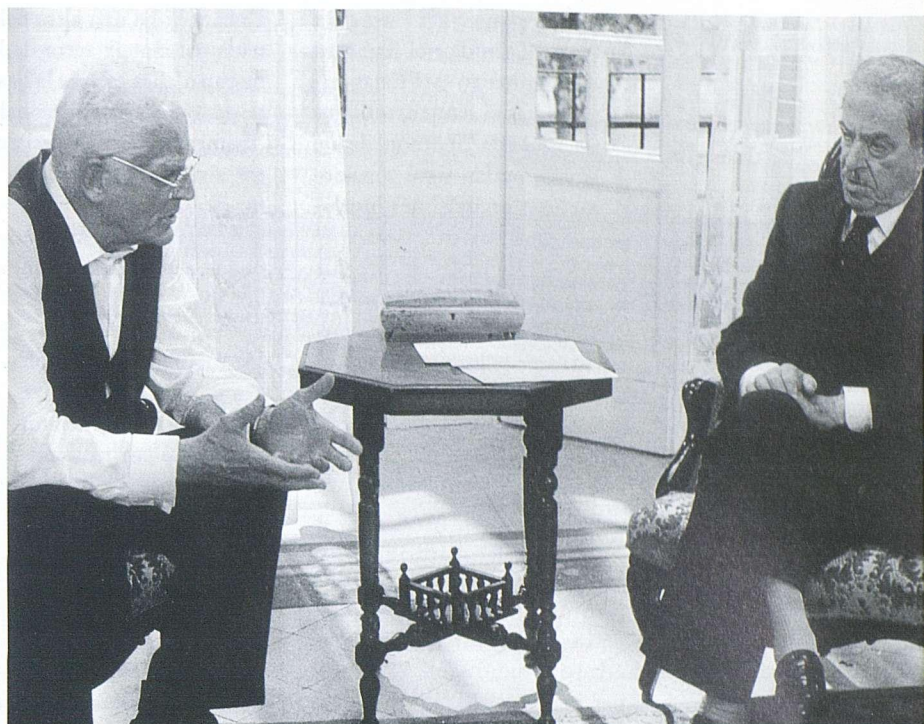

Enric Alberich

Prestigiós gràcies al teatre i popular pel cinema. Aquest sembla, a grans trets, el clíxé que es desprèn de les cròniques que han seguit a la trista desaparició de Vittorio Gassman, un dels últims grans noms de l'època daurada del cinema italià. Gairebé ningú ha deixat de recordar el seu imponent protagonisme a *Perfume de mujer* (*Profumo di donna*, Dino Risi, 1973), ni d'esmentar la seva aportació a films tan emblemàtics en la història filmica del seu país com ara *Arroz amargo* (*Riso amaro*, Giuseppe De Santis, 1948), *Ana* (*Anna*, Alberto Lattuada, 1951), *Rufufú* (*I soliti ignoti*, Mario Monicelli, 1958) o *La escapada* (*II sorpasso*, Dino Risi, 1962). Però, dit això, tampoc caldria oblidar que la grandesa de Gassman es va poder comprovar també en una gran quantitat de films menors—sovint fins i tot molt menors— que, signats per realitzadors com Gianello Guardone, Marcello Fondato, Sergio Grieco, Luciano Salce, Giorgio Capitani o Sergio Corbucci es beneficiaren de la presència de Gassman per assolir un indefinible però a la vegada innegable toc de distinció que, d'una altra forma, els hauria resultat impossible i que fou el fruit directe de l'ofici, les maneres i la

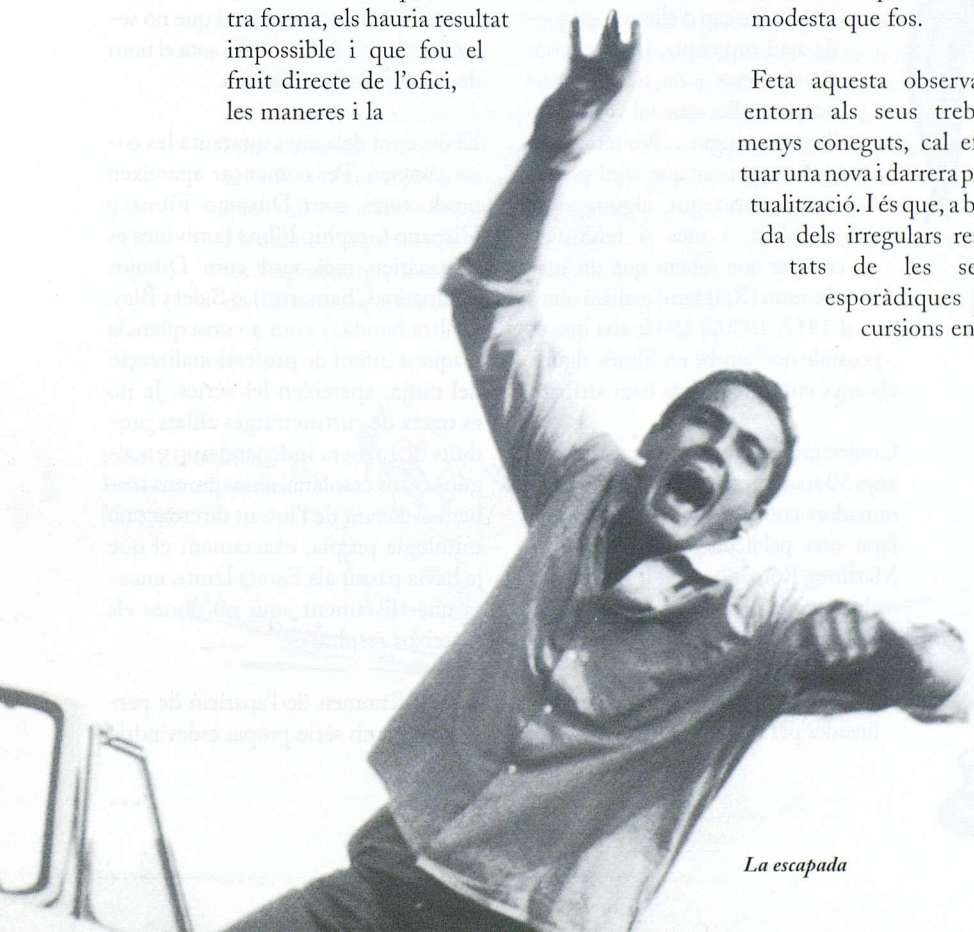

La familia

magnífica veu d'un actor que, sempre professional, sabia de les capacitats d'un bon intèrpret per transformar l'atmosfera d'una escena i, per tant, per atorgar una altra dimensió a una pel·lícula, per modesta que fos.

Feta aquesta observació entorn als seus treballs menys coneguts, cal efectuar una nova i darrera puntualització. I és que, a banda dels irregulars resultats de les seves esporàdiques incursions en el

cine nord-americà—amb *Guerra y paz* (*War and Peace*, King Vidor, 1956) com a punt més destacable—, Gassman va ser peça fonamental d'un bon nombre de films força interessants—des de *La ragazza del palio* (1957), de Luigi Zampa, fins *C'eravamo tanto amati* (1974), d'Ettore Scola, passant per *La gran guerra* (1959) o *L'armata Brancaleone* (1965), ambdues de Monicelli, *Il mattatore* (1959), *Un tigre en la red* (*Il tigre*, 1967) o *Caro Papa* (1978), totes de Dino Risi—, uns films tan diversos com suggerents, de força impacte en el seu moment i que, per aquelles coses del pas del temps i del progressiu monopoli de l'americanisme, es veuen avui arraconats en un injust oblit. *Dimenticare Gassman?* (Oblidar Gassman?): esperem que això resulti molt difícil, fins i tot per a les noves generacions. Tal i com es troben avui en dia les coses, no seria d'estranyar que, en el futur, i per sort o per desgràcia en funció dels casos, Gassman sigui capaç de sobreviure al record dels seus propis films. ■

La escapada